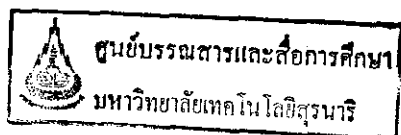

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านคลองชัย หมู่ 10 ตำบลหนองน้ำแดง
อำเภอ ปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

นายไพชยนต์ แสงประเสริฐ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

ไพชยนต์ แสงประเสริฐ: การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านคลองชัย หมู่ 10 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ อุสาหะ , 43 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านกรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านคลองชัย หมู่ 10 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างเดือนธันวาคม 2544 – กรกฎาคม 2545 กรณีศึกษาการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านคลองชัย การบริหารงานกองทุน สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของราษฎรโดยจุดมุ่งหมายในการประเมินโครงการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนครั้งนี้ว่าเงินกองทุน 1 ล้านบาท ทำให้หมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็งขึ้น ประชาชนสามารถที่จะจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้กู้เงินกองทุนได้นำเงินไปประกอบอาชีพจริงตามที่ยื่นเสนอโครงการขอกู้

โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านคลองชัยจากแบบรายงาน บร.1 – บร.12 เป็นหลักโดยการสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมการตอบแบบสอบถาม ซึ่งจะมีการเก็บ ข้อมูลหลายครั้งและจากแหล่งข้อมูลหลาย ๆ ที่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และถูกต้องน่าเชื่อถือ

ผลของการดำเนินงานในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านคลองชัยทำให้ทราบว่าประชาชนมีความพึงพอใจอย่างมากที่รัฐบาลจัดสรรเงินจำนวนนี้มาช่วยเหลือประชาชนโดยให้ประชาชนแต่ละหมู่บ้านเป็นผู้บริหารจัดการเงินกองทุนภายในหมู่บ้าน ซึ่งทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ การพึ่งตนเอง โดยนำเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินล้านไปประกอบอาชีพและส่งเสริมอาชีพเดิมทำให้ประชาชนมีงานทำ มีรายได้เพิ่มขึ้น อีกทั้งทำให้ลดปัญหาการว่างงานการบริหารงานเป็นไปตามหลักการบริหารการที่ดี ตรงตามวัตถุประสงค์การวางแผนการจัดองค์การที่ดี ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ได้แก่ ความร่วมมือจากประชาชนในหมู่บ้านและได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลด้านงบประมาณเป็นเงินทุนหมุนเวียนแก่กองทุนหมู่บ้านในการบริหารงานต่อไป

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี , ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ เช่น

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ อุดาหะ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- คณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- นายสาทิพย์ จูไรรัตน์ และนายประพล จาตะคุ ที่ให้คำแนะนำปรึกษาและประสานงานกับทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้านองค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวกและขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้านคลองชัย หมู่ 10 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อพยุห แสงประเสริฐและคุณแม่ทองหยิบ แสงประเสริฐ ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

ไพชยนต์ แสงประเสริฐ

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาจัดการและประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ อุดาหะ

กรรมการสอบ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ อุดาหะ)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงเพ็ญ อินทรประวัตติ)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....ปี.....2545พ.ศ.....

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	27
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
1. ผลการประเมินบริบทประเทศ / ชุมชน.....	28
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	29
3. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้.....	34
4. สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ.....	34
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
1. วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ.....	37
2. วิธีการดำเนินการ.....	37
3. ผลการดำเนินการ.....	38
4. อภิปรายผล.....	40
5. ข้อเสนอแนะ.....	42
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และ พ.ศ.2545	
ภาคผนวก ข. แบบรายงานการเก็บข้อมูล บร. 1 – บร. 12	

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
หน้าอำนวยการ.....	ค
สารบัญ.....	ง
บทที่ 1 บทนำ	
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	3
4. วิธีการดำเนินการ.....	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ.....	4
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบายหลัก วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	5
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544.....	6
3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	10
4. แบบติดตามคัดเลือกระบบกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	17
5. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง..	17
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	18
7. หลักเกณฑ์ประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล.....	19
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	20
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	23
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	23
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	25
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	26

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ในการจัดทำสารนิพนธ์เกี่ยวกับบริบทของหมู่บ้านคลองชัย หมู่ที่ 10 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา จากโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล นำโดย นายกรัฐมนตรีฯ ฯพณฯ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งมีนโยบายในการแก้ไขปัญหเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีสาระสำคัญ คือ ให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น เพื่อที่จะลดปัญหาความยากจน การว่างงานของ ประชาชน และนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน สามารถพึ่งพาตนเอง ก่อให้เกิด การเรียนรู้การแก้ปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้กับประชาชนใน หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยที่รัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางด้านสังคมเป็นการสร้างและกระจายโอกาส แก่ประชาชน ซึ่งรัฐได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น กองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อให้ ประชาชนได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้าน เศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจจากฐานของประเทศ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษากองทุน 1 ล้านบาท ของ หมู่บ้านคลองชัย หมู่ที่ 10 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายในการ ศึกษาและวิจัยเพื่อการจัดทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ ว่ามีความพร้อมและมีศักยภาพหรือไม่เพียงใด

จากความพร้อมของหมู่บ้านคลองชัย หมู่ที่ 10 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้ทำการยื่นเสนอจัดตั้งกองทุนจนได้รับการ อนุมัติการจัดตั้งกองทุน และได้รับการจัดสรรโอนเงินเข้าหมู่บ้านคลองชัย ซึ่งการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านคลองชัยนั้น มีการบริหารงานโดยคณะกรรมการทั้ง 15 คน เข้ามาทำหน้าที่ในการ บริหารจัดการกองทุน ซึ่งได้รับการเลือกตั้งขึ้นตามระบอบประชาธิปไตย โดยการคัดเลือกจากผู้ที่มี คุณสมบัติเหมาะสมและมีความตั้งใจจริงในการทำงาน โดยความเห็นชอบของสมาชิกในหมู่บ้าน และเพื่อให้การบริหารจัดการเกิดประสิทธิภาพและการพัฒนากองทุนนำไปสู่ความเข้มแข็งด้าน สังคมและเศรษฐกิจที่ยั่งยืน จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร การจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการจัดตั้งกองทุนการศึกษาแก่บัณฑิตที่ว่างงาน 74,881 คน เพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดให้ศึกษา เกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองที่บัณฑิตรับผิดชอบอยู่ ซึ่งเป็นการสร้าง

รายได้แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและเป็นการกระจายรายได้แก่ชุมชน อีกทั้งยังส่งเสริมให้บัณฑิตมีการพัฒนาบ้านเกิดและยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ไปพร้อม ๆ กัน

บทบาทหน้าที่ของนักศึกษาตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

1. การศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ

เป็นการศึกษาชุมชนท้องถิ่นเป็นกรณีศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เป็นหลักสูตรที่เน้นภาคปฏิบัติจริง โดยการใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมให้เกิดการเรียนรู้แบบผสมผสานทฤษฎีกับภูมิปัญญาของชาวบ้านเข้าด้วยกัน ทั้งนี้หลักสูตรนี้จึงเน้นการปฏิบัติจริงในพื้นที่

2. การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 กองทุน

เป็นการศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้บัณฑิตที่เข้าร่วมโครงการเป็นผู้ประเมินการดำเนินงานของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กฎระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่กำหนดไว้หรือไม่ และเพื่อเป็นการบูรณาการเรียนการสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการเข้าด้วยกัน

3. ส่งเสริมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 กองทุน ให้มีประสิทธิภาพ

โดยมีเป้าหมาย คือ ให้มีการดำเนินการบริหารจัดการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีประสิทธิภาพ ผู้กู้เงินจากกองทุนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้และทำให้ชุมชนของตนเองเกิดความเข้มแข็ง

4. ผลงานสุดท้าย คือ สารนิพนธ์ ซึ่งนักศึกษาจะต้องส่งเมื่อจบหลักสูตรการเรียนการสอน

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

ในการจัดตั้งโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และเพื่อทราบผลของการดำเนินงานในครั้งนี้ จึงกำหนดให้มีการประเมินผลโครงการนี้ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการดังนี้

1. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ว่าประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพและความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ, สังคม เพียงใด

2. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ว่าบรรลุวัตถุประสงค์และเพิ่มศักยภาพที่ดีขึ้นแก่ชุมชน

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลดีและปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. เพื่อให้เกิดองค์กรเครือข่ายและองค์กรเพื่อการเรียนรู้

กรอบความคิดทฤษฎี

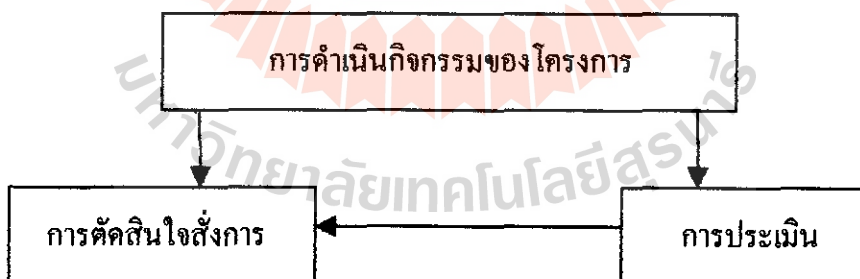
กรอบความคิดทฤษฎีหรือต้นแบบทางความคิดที่ได้นำมาใช้ในการปฏิบัติการจริง โดยการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่รับผิดชอบ ด้วยกระบวนการประเมินแบบมีส่วนร่วม ซิปป์ โมเดล (CIPP Model) ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการโดยที่ตัวอักษร CIPP มีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยงาน
P	ย่อมาจาก	Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

จากกระบวนการ CIPP Model นี้ สามารถแบ่งการตัดสินใจควบคู่กับการประเมินดังกล่าวได้ 4 ประการ ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน
2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้าง
3. การตัดสินใจในการปฏิบัติ
4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ

ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า CIPP Model เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่ โดยสามารถแสดงเป็นแผนได้ดังรูปนี้

วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านคลองชัย หมู่ที่ 10 นั้น ผู้ประเมินมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาระเบียบ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
2. เข้าไปศึกษาการดำเนินการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคลองชัย ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยและอุปสรรคในการดำเนินงานของกองทุน

3. ผู้เขียนสารนิพนธ์ได้ใช้ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซิฟฟ์ โมเดล” ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ มาวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน คลองชัยและกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจนตัวแปรที่ทำการเก็บข้อมูล

4. นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาประมวลวิเคราะห์ตามประเด็นที่จะต้องเขียนสารนิพนธ์

5. ลงมือเขียน บทที่ 1,2,3,4,5 บรรณานุกรม และภาคผนวกจนสมบูรณ์ ตามแนวทางที่มีคำอธิบายในชุดสารนิพนธ์ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ.2545

ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ

ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ มีดังนี้

1. ได้ทราบว่าประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
2. ได้ทราบว่านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้สามารถสร้างอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และทำให้ชุมชนเข้มแข็งตามวัตถุประสงค์และนโยบายของรัฐบาล
3. ได้ทราบว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่ผู้ศึกษาเข้าไปศึกษาสามารถบริหารเงินกองทุนเองได้ และสมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุนกู้เงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของกองทุนจริง
4. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจในปัจจัยต่าง ๆ ที่สนับสนุน และเป็นอุปสรรคในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

หลักวิชาที่เกี่ยวข้องที่ปรากฏในบทนี้ เป็นหลักวิชาที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ประมวลจากแนวคิดทฤษฎีและข้อมูลอื่น ๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาและหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมินในครั้งนี้มี ความถูกต้อง สมเหตุผลผลทางวิชาการ ดังนั้น หลักวิชาด้านเนื้อหาและหลักวิชาด้านเทคนิคการประเมินดังกล่าวมี 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบาย

จากนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลปัจจุบัน โดยการนำของ ฯพณฯ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้เล็งเห็นความสำคัญด้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพึ่งตนเองของชุมชนด้วยการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันเพื่อการดำรงอยู่และทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง จึงมีนโยบายเร่งด่วนที่รัฐบาลจะต้องเล็งเห็น คือ การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ชุมชนละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนให้กับชาวบ้านนำไปลงทุนเพื่อสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับชาวบ้านและชุมชนท้องถิ่น

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมถึงความพร้อมของคนและครัวเรือน การดูแลกันภายในชุมชน ประสพการณ์ในการบริหารจัดการกองทุน สังคมของชุมชน
2. การบริหารการจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนของเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กับกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น และกองทุนสังคมของชุมชน เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนสอดคล้องและเกิดประสิทธิภาพ
3. การปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ตามแนวทางที่ให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยที่ส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนด้านวิชาการและการจัดการด้านกองทุนให้กับหมู่บ้านและชุมชน
4. การติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการกองทุน เพื่อให้กองทุนเกิดประสิทธิภาพและความโปร่งใสทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งตนเอง

(คู่มือ ก.ท.บ. หมู่บ้านคลองชัย หมู่ 10 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ,2544)

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน เพื่อสร้างสวัสดิภาพที่ดี ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนของตนเอง

3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการเรียนรู้ การพัฒนาความคิด เพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา เสริมสร้างศักยภาพของตนเองและเศรษฐกิจแบบพอเพียง ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศในระดับฐานราก เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันแก่ชุมชนท้องถิ่น และสังคมของประเทศในอนาคต

5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กล่าวโดยสรุป คือ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นกองทุนระดับชาติ เพื่อจัดสรรให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมืองทุกแห่ง ชุมชนละ 1 ล้านบาท เพื่อให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองบริหารจัดการกันเอง ซึ่งสามารถเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาความคิดริเริ่มในการเพิ่มศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง และการบริหารเงินทุนหมุนเวียนนี้จะนำไปสู่ผลแห่งการเป็นภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและการพัฒนาที่ยั่งยืน

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544

2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544

ตอนที่ 2

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

จากหมวดที่ 1 สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้คือ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่

นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน ทั้งนี้ยังประกอบไปด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่าง ๆ คือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายแนวทางในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. กำหนดแผนการจัดหาเงินทุน
3. จัดทำร่างกฎหมาย กทบ. เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
4. กำหนดแผนงาน และออกระเบียบข้อบังคับ ประกาศในการจัดตั้งและแนวทางการบริหารงานกองทุน

5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน จ่ายเงิน เก็บรักษาและจัดสรรเงินกองทุน
6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการและการบริหารกองทุน
7. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อดำเนินการตามระเบียบ
8. ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆ
9. เพื่อประโยชน์ในการบริหาร สามารถขอเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานได้
10. รายงานผลการดำเนินงาน ให้คณะรัฐมนตรี ปีละ 1 ครั้งเป็นอย่างน้อย
11. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมายกำหนด

หมวดที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยสำนักงานมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ
3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงาน
4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงการจัดตั้งนโยบาย และแนวทางในการบริหาร
5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ
6. สนับสนุนให้มีการประชุมและฝึกอบรมบุคลากร
7. เสนอความคิดเห็น สนับสนุน ปกป้องหาหรือ แก่คณะกรรมการ
8. รายงานผลการปฏิบัติงาน

2.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวดที่ 1 ข้อความทั่วไป

หมวดที่ 1 กล่าวถึงความหมายของคำที่ใช้ในระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

หมวดที่ 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวดที่ 2 กล่าวถึงปรัชญาหรือหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ วัตถุประสงค์ในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน แหล่งเงินทุน โดยมาจากเงินอุดหนุนของรัฐบาล เงินกู้ ดอกผลหรือประโยชน์จากกองทุน นอกจากนี้ยังกล่าวถึงกฎข้อบังคับที่คณะกรรมการต้องปฏิบัติในการจัดสรรเงินกองทุนแก่สมาชิกกองทุนด้วย

หมวดที่ 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีคณะอนุกรรมการสนับสนุน ประกอบด้วย ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นรองประธาน นอกจากนี้ยังประกอบด้วย ปลัดกระทรวง และอธิบดีกรมต่าง ๆ ด้วย

คณะอนุกรรมการสนับสนุนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. กำหนดแผนปฏิบัติการบริหารจัดการเงินกองทุน
2. สนับสนุนและพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคณะอนุกรรมการ
3. บูรณาการแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณ
4. ปรับปรุง แก้ไข ระเบียบข้อบังคับกองทุนตามแผนงานของรัฐ
5. แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

หมวดที่ 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด โดยให้ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ปลัดจังหวัดเป็นรองประธาน ผู้แทนจากกระทรวงต่าง ๆ และธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หน้าที่ของคณะอนุกรรมการระดับจังหวัดมีดังนี้

1. รับขึ้นทะเบียนกองทุน
2. ให้ความเห็นผลการประเมินความพร้อมของกองทุน
3. สนับสนุนความพร้อม และติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน
4. จัดทำระบบข้อมูลเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลกองทุนต่าง ๆ ในจังหวัด
5. รายงานผลการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัด
6. แต่งตั้งคณะทำงาน และปฏิบัติตามหน้าที่อื่น

หมวดที่ 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ให้กองทุนแต่ละกองทุนมีคณะกรรมการกองทุนจำนวน 15 คน โดยคัดเลือกตามหลักเกณฑ์ และคุณสมบัติที่ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

หน้าที่อำนาจความรับผิดชอบของคณะกรรมการมีดังนี้

1. บริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์
2. ออกระเบียบหลักเกณฑ์ หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุน
3. รับสมาชิกและจัดทำระเบียบสมาชิก
4. ดำรงและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ
5. พิจารณาการให้กู้
6. ทำนิติกรรมสัญญา หรือดำเนินการเกี่ยวกับการระดมทุนของกองทุน
7. จัดประชุมสมาชิกเพื่อทำการตกลง
8. จัดทำบัญชีและส่งมอบเงินที่ได้รับการจัดสรร

หมวดที่ 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน

ในหมวดนี้กล่าวถึงแหล่งที่มาของเงินกองทุน และคุณสมบัติของสมาชิกกองทุน เงื่อนไขการจัดประชุมของสมาชิกกองทุน และสิทธิของสมาชิกกองทุนในการออกเสียงในที่ประชุม

หมวดที่ 7 กองกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กล่าวถึงเงื่อนไขการกู้ยืมเงินของสมาชิกกองทุน คือรายหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท รวมทั้งระเบียบข้อบังคับที่สมาชิกผู้กู้จะต้องปฏิบัติ การชำระเงินคืน ระยะเวลาการชำระเงินคืนและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่ต้องชำระ

หมวดที่ 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ

กำหนดให้คณะกรรมการจัดทำบัญชีตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด และแจ้งให้สมาชิกทราบ และมีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี และการพัสดุ และกำหนดให้ทำท่างบการเงินภายใน 30 วันนับแต่วันสิ้นปี ทางบัญชีของทุกปี และกำหนดให้จัดสรรกำไรสุทธิตามหลักเกณฑ์ที่กองทุนกำหนด

หมวดที่ 9 บทเฉพาะกาล

ในวาระเริ่มแรกให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนเพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการเลือกคณะกรรมการกองทุน ผู้มาประชุมจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน เมื่อครบกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีให้กรรมการกองทุนจับสลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการกองทุน

ระเบียบข้อบังคับ
คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคลองชัย

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านคลองชัย ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและสร้างนิสัยการออม เสียสละ เอื้ออาทร และเป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้ออาทรต่อสมาชิกโดยรวม จึงเห็นสมควรกำหนดระเบียบการเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านคลองชัยไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกองทุนหมู่บ้านคลองชัย”

ข้อ 2 ที่ตั้งกองทุนเลขที่ 93 หมู่ 10 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา 30130
โทรศัพท์ 044-365068

ข้อ 3 ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 19 มิถุนายน 2544 เป็นต้นไป

ข้อ 4 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

- (1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
- (2) เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะ และเงินรับฝาก
- (3) เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- (4) เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการ คือ
 1. เป็นคนมีความซื่อสัตย์
 2. เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
 3. เป็นคนไม่มัวเมา ในสิ่งอบายมุข
 4. เป็นคนรู้จักสามัคคี
- (5) เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการ คือ
 1. เป็นคนเก่งเรียน ใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ
 2. เป็นคนเก่งคิด คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา
 3. เป็นคนเก่งงาน ขยันการงาน และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน
 4. เป็นคนเก่งคน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุก ๆ คน

ข้อ 5 แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้

- (1) เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
- (2) เงินกู้ยืม
- (3) ดอกผลหรือประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
- (4) ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- (5) เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
- (6) เงินค่าหุ้น

(7) เงินสมทบจากกลุ่ม หรือองค์กรสมาชิก

(8) เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือภาระติดพันอื่นใด

ข้อ 6 คุณสมบัติของผู้เป็นสมาชิก

1. เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านโป่งกะสัง เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนจัดตั้งกองทุน
2. จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุน
3. มีความปรารถนาดี อดทน เสียสละ และมีความซื่อสัตย์
4. ต้องถือหุ้นร่วมกันอย่างน้อย 1 หุ้น และ ไม่เกิน 1 ใน 5 ของกองทุนหุ้นทั้งหมด

ข้อ 7 การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

1. ยื่นคำขอสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุน ได้ที่คณะกรรมการกองทุน
2. ผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 6 สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้ เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก
3. คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่า จะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

ข้อ 8 เมื่อคณะกรรมการกองทุนพิจารณาคุณสมบัติตามข้อ 6 และสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก จะแจ้งบุคคลนั้นให้ชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้นและเงินฝากตั้งจะภายใน 3 วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งเข้าเป็นสมาชิก

ข้อ 9 สมาชิกขาดหรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกตามเหตุต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ตาย
2. ลาออก และ ได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
3. วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
4. ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้เข้าร่วมประชุม
5. จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุน หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือ หรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด
6. จงใจบิดเบือนความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก
7. นำวัตถุประสงค์ของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้
8. มีลักษณะหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อที่ 6

ข้อ 10 สมาชิกผู้ไม่มีหนี้สินหรือภาวะผูกพันใด ๆ กับกองทุนทั้งในฐานะผู้กู้หรือผู้ค้ำประกันอาจขอลาออกจากการเป็นสมาชิกของกองทุนได้โดยแสดงความจำนงเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการกองทุน เพื่อพิจารณาอนุญาตและให้ขาดจากสมาชิกภาพในวันที่คณะกรรมการกองทุนดำเนินการอนุญาต

ข้อ 11 ผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกภาพ อาจยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกใหม่ได้ แต่ทั้งนี้ต้องเป็นผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกติดต่อกันไม่น้อยกว่า 1 ปี

ข้อ 12 การคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้า คณะกรรมการกองทุนคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้าเป็นสมาชิกทั้งที่เป็นปัจเจกบุคคล กลุ่มหรือองค์กรบุคคลเป็นราย ๆ ละ 20 โดยสมาชิกจะต้องชำระเมื่อได้รับการพิจารณาตามข้อ 7 และต้องชำระภายใน 3 วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการกองทุน

ข้อ 13 วิธีการชำระค่าหุ้น สมาชิกสามารถชำระค่าหุ้น โดยวิธีการดังต่อไปนี้

1. ชำระโดยใช้เงินค่าหุ้น หุ้นละ 50 บาท สมาชิกกองทุนหมู่บ้านต้องถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น แต่ไม่เกิน 20 หุ้น

ข้อ 14 สมาชิกจะพิจารณาเลือกบุคคลที่เหมาะสม มีความรู้ ความชำนาญ เพื่อเป็นคณะกรรมการกองทุนภายใต้ระบบประชาธิปไตย จำนวน 12 คน

ข้อ 15 คณะกรรมการกองทุนประกอบด้วย ประธานกรรมการกองทุน รองประธานกองทุน เลขานุการ เหรัญญิก ผู้ตรวจสอบภายใน และประชาสัมพันธ์ที่ปรึกษาของกองทุนจำนวน 5 คน

ข้อ 16 กรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 1 ปี นับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการกองทุนเข้ารับตำแหน่งให้กรรมการกองทุนจับฉลากออกกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการกำหนดในกรณีที่กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งตามวาระคณะกรรมการกองทุนประกอบด้วยกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่และคณะกรรมการกองทุนจะจัดให้มีการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งแทนกรรมการกองทุน ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระภายในระยะเวลา 30 วัน กรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับเลือกอีกได้แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน 1 วาระติดต่อกันไม่ได้

ข้อ 17 คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

ข้อ 18 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. บริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ กำกับดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน
2. ออกระเบียบข้อบังคับ หรือ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารกองทุน
3. รับสมัครสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนดหรือมอบหมาย

ข้อ 19 ประธานกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. เป็นประธานในการประชุมคณะกรรมการกองทุน
2. เรียกประชุมคณะกรรมการกองทุน
3. แต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามมติหรือตามที่คณะกรรมการกองทุนมอบหมาย

4. ปฏิบัติงานหน้าที่อื่น ๆ ตามข้อบังคับและมติของคณะกรรมการกองทุนให้รองประธาน กรรมการกองทุนทำหน้าที่แทนประธานกรรมการกองทุน เมื่อประธานกรรมการกองทุนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้หรือประธานกรรมการกองทุนมอบหมายให้ทำการแทน

ข้อ 20 ถ้าประธานกรรมการกองทุนและรองประธานกรรมการกองทุนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการประชุมคราวหนึ่งคราวใดได้ ให้ที่ประชุมเลือกคณะกรรมการกองทุนคนใดคนหนึ่งเป็นประธาน สำหรับการประชุมคราวนั้น

ข้อ 21 เสร็จญุกกองทุนมีหน้าที่ รวบรวมจัดเก็บ ดูแลรักษากองทุนและรายได้ของกองทุนรวมทั้งรายการจัดทำบัญชี พร้อมทั้งควบคุมการใช้จ่ายเงินกองทุนให้เป็นไปอย่างรอบคอบและให้เกิดประโยชน์ สูงสุด

ข้อ 22 เลขานุการกองทุนมีหน้าที่ติดต่อประสานงานทั่วไป นัดประชุมกรรมการกองทุน จัดและ บันทึกการประชุม ตลอดจนรายงานผลการดำเนินงานของกองทุน

ข้อ 23 ผู้ตรวจสอบภายใน มีหน้าที่ตรวจสอบบัญชี กำกับดูแลเงินกองทุนให้เป็นไปตามมติที่ คณะกรรมการกองทุนกำหนดรวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน

ข้อ 24 ประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่ผลิตเอกสารสิ่งพิมพ์ให้ข่าวสารแก่สมาชิกและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 25 กรรมการกองทุนอื่น ๆ ให้มีหน้าที่ตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนดมอบหมาย

ข้อ 26 คณะกรรมการกองทุนต้องมีการประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ประธานกรรมการอาจเรียกประชุมได้มากกว่า 1 ครั้ง และจะต้องมีคณะกรรมการเข้าร่วมประชุมอย่างน้อยกึ่งหนึ่ง ของกรรมการทั้งหมดจึงจะครบองค์ประชุม

ข้อ 27 การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมากและกรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงในการลงคะแนนหนึ่งเสียง ในกรณีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่ง หรือเป็นผู้ชี้ขาด

ข้อ 28 ประเภทการกู้ยืม สมาชิกสามารถยื่นขอเงินกู้ต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำไปใช้จ่ายใน กิจกรรมดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาอาชีพ
2. การสร้างงาน
3. การสร้าง และ/ หรือ เพิ่มรายได้
4. ลดรายจ่าย
5. บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน

ข้อ 29 การอนุมัติเงินกู้ สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องทำโครงการเพื่อขอเงินกู้จากคณะกรรมการ กองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน

ข้อ 30 ลักษณะของโครงการ สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินตามข้อ 28 (1) (2) (3) และ (4) ต้องมีลักษณะหรือคุณสมบัติ คือ เป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

ข้อ 31 วงเงินกู้ เงินกู้ตามข้อ 28 (1) (2) (3) และ (4) ให้แก่สมาชิกรายหนึ่งในวงเงินไม่เกิน 20,000 บาท

ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่า 20,000 บาท คณะกรรมการกองทุนจะเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกิน 50,000 บาท โครงการที่สมาชิกยื่นขอกู้ตามข้อ 25 (5) ต้องเป็นการกู้เงินเฉพาะกรณีเพื่อการอันจำเป็นหรือมีประโยชน์ตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร แต่จะให้เงินกู้เพื่อการสุรุ่ยสุร่าย หรือการเก็งกำไร ไม่ได้ในวงเงินรายละ 5,000 บาท

ข้อ 32 การดำเนินการตามโครงการที่ขอกู้และการจัดทำรายงาน สมาชิกจะต้องดำเนินโครงการที่ขอกู้ให้สำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์และจัดทำรายงานความก้าวหน้าตามและรายงานที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

ข้อ 33 การทำสัญญาเงินกู้ เงินกู้ทุกประเภทต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุนตามแบบและเงื่อนไขที่กำหนด

ข้อ 34 หลักประกันเงินกู้ มีข้อกำหนดดังนี้

1. เงินกู้ตามข้อ 28 (1) (2) (3) และ (4) จะต้องให้สมาชิกของกองทุนจำนวน 2 คนขึ้นไปเป็นผู้ค้ำประกัน สำหรับเงินกู้ตามข้อ 28 (5) ให้ทำสัญญาเพียงอย่างเดียว

ข้อ 35 การชำระเงินกู้คืน เงินชำระหนี้สำหรับเงินกู้กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

1. เงินกู้ตามข้อ 28 (1) (2) (3) และ (4) ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมทั้งดอกเบี้ยภายใน 1 ปี
2. เงินกู้ตามข้อ 28 (5) ให้ผู้กู้คืนเงินกู้เต็มจำนวนพร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลาไม่เกิน 120 วัน

ข้อ 36 อัตราดอกเบี้ย

1. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 7 บาทต่อปี
2. อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ร้อยละ 4 บาทต่อปี

ข้อ 37 ค่าปรับในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาเงินกองทุนให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับในอัตราร้อยละ 10 บาทต่อเดือน เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการกองทุน

ข้อ 38 กองทุนจะจัดทำบัญชีฝากและบัญชีค่าใช้จ่ายของกองทุนอย่างรอบคอบแล้วติดประกาศอย่างเปิดเผย ณ ที่ทำการกองทุนให้สมาชิกทราบโดยมีประเภทบัญชีที่จะต้องดำเนินการจัดทำดังนี้

1. บัญชีเงินฝากออมทรัพย์
2. รายรับรายจ่ายของกองทุน
3. สินทรัพย์และหนี้สินของกองทุน

ข้อ 39 คณะกรรมการกองทุนจะตรวจสอบบัญชีของกองทุน และรายงานการตรวจสอบบัญชีต่อคณะกรรมการสนับสนุนเพื่อทราบถึงความก้าวหน้า ฐานะทางการเงินและผลการดำเนินการของกองทุน ทุก 3 เดือน และทุกครึ่งปี พร้อมทั้งแสดงบัญชีกำไร ขาดทุน และงบดุล ในบัญชีที่ส่งมาภายใน 120 วัน นับแต่สิ้นปีบัญชี

ข้อ 40 การจัดสรรกำไรสุทธิ ประจำปีเมื่อสิ้นปีทางบัญชีของกองทุนและได้ปิดบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปแล้ว ปรากฏว่ากองทุนมีกำไรสุทธิ คณะกรรมการกองทุนจะนำกำไรสุทธิมาจัดสรรดังนี้

1. เงินปันผลค่าหุ้นในอัตราร้อยละ 15 บาท
2. เงินตอบแทนคณะกรรมการกองทุน ร้อยละ 10 บาท
3. เป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้กู้ ร้อยละ 5 บาท
4. เป็นทุนการศึกษาและพัฒนาอาชีพของประชากรในหมู่บ้าน ร้อยละ 10 บาท
5. เป็นเงินประกันความเสี่ยง ร้อยละ 20 บาท
6. เป็นทุนเพื่อสมทบกองทุน ร้อยละ 10 บาท
7. เป็นทุนเพื่อจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก ร้อยละ 20
8. เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน ร้อยละ 10

ข้อ 41 ให้คณะกรรมการกองทุนนัดประชุมใหญ่สมาชิกอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยมีวาระการประชุมดังนี้

1. ประธานกล่าวเปิดประชุม
2. เรื่องที่แจ้งให้ที่ประชุมทราบ
3. รับรองรายงานการประชุมครั้งที่ผ่านมา
4. พิจารณาเรื่องที่ค้างในที่ประชุมครั้งก่อน
5. เสร็จญูกรายงานฐานะทางการเงิน
6. วาระที่ต้องการพิจารณา
7. เรื่องอื่น ๆ
8. สรุปผลและปิดการประชุม

บทเฉพาะกาล

ข้อ 42 บรรดาประกาศ คำสั่ง ข้อบังคับ และระเบียบต่าง ๆ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ใช้บังคับต่อไป เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบข้อบังคับนี้ทั้งนี้จนกว่าจะได้มีการแก้ไขหรือยกเลิก

ข้อ 43 ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้คณะกรรมการกองทุนประเมินผลการดำเนินงานตามระเบียบนี้ เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป

ข้อ 44 ให้คณะกรรมการกองทุน เป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

ให้ไว้ ณ วันที่ มิถุนายน พ.ศ. 2544

(ลงชื่อ)

(นายรฐาติ มงคลพร)

ประธานกรรมการกองทุนหมู่บ้านคลองชัย

ตอนที่ 3 หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อ 41 ของระเบียบว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวคือว่า

1. จะต้องมีการเวียนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
2. การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อกำหนดดังนี้
 1. เป็นผู้ที่มีชื่อในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันไม่น้อยกว่า 2 ปี
 2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
 3. ปฏิบัติตนอยู่ในศาสนา ตลอดจนถึงมีความซื่อสัตย์ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
 4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ
 5. ไม่เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษความผิดที่กระทำโดยประมาท
 6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก

7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน

แบบคำขอขึ้นทะเบียนประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. จำนวนประชากรในหมู่บ้าน
2. จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน
3. อาชีพของประชากรในหมู่บ้าน
4. ผลผลิตของประชากรในหมู่บ้าน ทั้งผลผลิตด้านการเกษตรและการแปรรูปผลผลิต

5. รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้าน

การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. ผู้ประสงค์จะขอกู้ต้องจัดทำคำขอกู้ โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมอย่างชัดเจน
2. คณะกรรมการกองทุนมีสิทธิอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท
3. ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมส่งสำเนาแบบคำขอกู้ให้แก่ผู้กู้และธนาคารทราบ
4. การมีหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สิน
5. กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก
6. กำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย
7. กรณีผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนด ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่กำหนด
8. กรณีผู้กู้ใช้เงินผิดวัตถุประสงค์การขอกู้ให้คณะกรรมการมีสิทธิยกเลิกสัญญา

การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการหนึ่งที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารการจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

โดยวัตถุประสงค์ของโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีดังนี้

1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน
2. เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน 74,881 คน โดยเฉพาะบัณฑิตในหมู่บ้านชนบท

3. เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิต ให้มีทักษะในการบริหารจัดการซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง

4. เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 4 หลักการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร จัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง

สำหรับในการวิจัยนี้ได้นำเสนอด้วยกระบวนการประเมินแบบมีส่วนร่วมโมเดลซีป (CIPP MODEL)

CIPP MODEL คือ กระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในทางเลือกต่างที่มีอยู่ ซึ่งในการทำการวิจัยครั้งนี้สามารถแบ่งกระบวนการประเมินได้ 4 ประการ

1. การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งบริบทหรือสถานะแวดล้อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้คาดการณ์ถึงผลของการดำเนินโครงการ

2. การประเมินตัวป้อนเข้า (Input Evaluation) เป็นการแสดงความสอดคล้องของปัจจัยภายในปัจจัยภายนอกกับวัตถุประสงค์ของโครงการที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) กระบวนการการดำเนินโครงการสามารถเปลี่ยนแปลงได้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ถ้าค้นพบสิ่งที่ดีกว่า

4. การประเมินผลที่เกิดจากโครงการ (Product Evaluation) โดยพิจารณาจาก ผล (Output) ผลกระทบ (Effects) ผลทางอ้อม (Impacts) ซึ่งผลที่เกิดขึ้นทั้งหมดต่างมีความสำคัญ

จากกระบวนการ CIPP MODEL นี้สามารถแบ่งการตัดสินใจควบคู่กับการประเมินดังกล่าวได้ 4 ประการดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน
2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้าง
3. การตัดสินใจในการปฏิบัติ
4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการศึกษาแบบเจาะลึก วิทยานิพนธ์ของหมู่บ้านคลองชัย หมู่ 10 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ ได้เริ่มเข้าไปปฏิบัติงานจริงตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ.2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร การจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีการประเมินโครงการดังนี้

วิธีการประเมินโครงการ

วิธีการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่นำมาใช้ในการประเมินโครงการ กองทุนหมู่บ้านคลองชัย หมู่ 10 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ซึ่งเป็นวิธีการประเมิน เชิงระบบ (System Theory System Approach) ในรูปแบบ ชิฟฟ์ โมเดล ของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model)

(ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา Evaluation Development หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ พ.ศ. 2545)

เกิดขึ้นในยุคที่ 6 ซึ่งเป็นยุคการขยายองค์ความรู้ทางการประเมิน ที่กล่าวว่า “การประเมินเป็น กระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมา วิเคราะห์ให้เกิดประโยชน์สำหรับการนำไปใช้เป็นทางเลือกเพื่อตัดสินใจ” โดยมี แนวคิดพื้นฐานใน การกำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนิน โครงการเพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหาความ เหมาะสมของเป้าหมายโครงการ ซึ่งการประเมินนี้ได้ถูกนำมาประเมินในหมู่บ้านคลองชัย และ สมาชิกกองทุน

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความ เหมาะสมของทรัพยากรภายในหมู่บ้านคลองชัยว่ามีความพอเพียงหรือไม่ อีกทั้งจำนวนสมาชิก งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี จนถึงแผนการดำเนินโครงการภายในหมู่บ้าน

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementation Deasion) ซึ่งเป็นการตัดสินใจที่จะ นำข้อมูลจากการประเมินโครงการมาพิจารณาเพื่อควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและ สามารถทำการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) ซึ่งเป็นการตัดสินใจที่มีการนำข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่ได้มาทำการพิจารณาเพื่อหาข้อมูลหรือเพื่อปรับปรุงโครงการที่จะนำไปใช้กับชุมชนต่อไป

นอกจากนี้ผู้จัดทำสารนิพนธ์ จึงได้ทำการนำเสนอประเภทของการตัดสินใจให้สอดคล้องกับประเด็นการประเมิน ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ได้จากข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น เพื่อนำไปกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนของการดำเนินการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) ซึ่งเป็นการตัดสินใจจากข้อมูลที่ได้จากการประเมินกระบวนการเพื่อนำมาพิจารณาในการควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ได้จากการใช้ข้อมูลการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นนั้น เพื่อพิจารณายุติ ถ้มเลิก หรือเพื่อการปรับขยายโครงการที่นำไปใช้ต่อไป

สำหรับวิธีการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านคลองชัย หมู่ 10 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระบบ คือ

1. ระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. ระบบการดำเนินกิจกรรมของผู้กู้แต่ละราย

บริบทของชุมชน

พัฒนาการทางประวัติศาสตร์

หมู่บ้านคลองชัย หรือ คลองชัย หมู่ที่ 10 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2542 หรือประมาณ 2 ปีที่ผ่านมา โดยการแยกหมู่บ้านออกจากหมู่บ้านโป่งกระสัง หมู่ 6 เนื่องจากจำนวนประชากรที่มากขึ้น อีกทั้งเพื่อความสะดวกในการสำรวจข้อมูลของประชากรในหมู่บ้าน ซึ่งเดิมที่หมู่บ้านคลองชัยชื่อหมู่บ้านคลองชัย เนื่องจากในหมู่บ้านมีคลองน้ำซึ่งมีน้ำตลอดทั้งปี ชาวบ้านใช้ในการทำการเกษตรตลอดทั้งปี เพราะในอดีตก่อนจะมีการก่อตั้งหมู่บ้านนั้น เดิมมีพื้นที่เป็นป่าดงดิบ เมื่อมีการเปิดป่า ชาวบ้านใน อ.ป่าโมก จ.อ่างทอง ได้ชักชวนกันมาซื้อที่เพื่อทำการ

เกษตร เช่น ปลูกฝ้าย มันสำปะหลัง ข้าวโพด หลังจากนั้นก็นำมาทำสวนปลูกไม้ยืนต้นและทำสวนผัก

ระบบนิเวศของชุมชน

หมู่บ้านคลองชัย หมู่ 10 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา พื้นที่ในหมู่บ้านโดยส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มมีเขาอยู่รอบ ๆ ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ ต.ชนงพระ
- ทิศใต้ ติดต่อกับ หมู่ที่ 6 บ้านโป่งกะสัง
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ต.ชนงพระ
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ หมู่ที่ 8 บ้านทรายทอง

สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ข้าวโพด ทำสวนมะม่วง น้อยหน่า และทำสวนผัก ปัจจุบันความอุดมสมบูรณ์ของหมู่บ้านได้กลับมาเป็นอย่างเดิม เพราะชาวบ้านได้ตระหนักถึงคุณค่าของดินที่ตนทำกินอยู่

ด้านสาธารณูปโภค จากเดิมที่ชาวบ้านใช้ตะเกียงและแล่นไฟใช้กันเอง เมื่อ พ.ศ.2537 จึงมีการนำไฟฟ้าเข้ามาใช้ในหมู่บ้าน จำนวน 64 ครัวเรือน และในปี พ.ศ.2544 ได้มีการสร้างน้ำประปาหมู่บ้าน แต่ชาวบ้านบางส่วนที่ขุดเจาะน้ำบาดาลเพื่อใช้ในการเกษตรหรือส่วนที่อยู่ห่างจากชุมชน ก็ใช้น้ำบาดาลแทนน้ำประปาหมู่บ้าน ส่วนถนนในหมู่บ้านที่ติดต่อกับถนนรัตนได้ลาดยางมะตอย ส่วนในหมู่บ้านได้ทำถนนรอยกินคดกเมื่อ พ.ศ.2544

ระบบสังคมและวัฒนธรรม

ชาวบ้านคลองชัยโดยส่วนใหญ่จะอยู่กันแบบระบบเครือญาติ และมีบางครอบครัวที่เพิ่งย้ายเข้ามาใหม่

การทำมาหากินของชาวบ้านจะเป็นแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเพราะชาวบ้านในหมู่บ้านมีการศึกษาและฐานะที่เท่าเทียมกันทุกคนจึงทำให้ชาวบ้านมีความเป็นกันเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้านการปกครองหมู่บ้านจะให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครองลูกบ้าน

ด้านสภาพเศรษฐกิจ ชาวบ้านส่วนใหญ่อยู่ในฐานะปานกลาง ซึ่งมีอาชีพที่สามารถเลี้ยงตนเองและสมาชิกในครอบครัวได้ โดยเฉลี่ยรายได้โดยรวมประมาณปีละ 30,000 – 45,000 บาท/ครัวเรือน

ด้านประเพณีวัฒนธรรม ของชาวบ้านคลองชัยเมื่อถึงวันสำคัญทางศาสนาชาวบ้านจะพร้อมใจกันไปประกอบพิธีทางศาสนาที่วัดเขาแก้วจุฬามณี ซึ่งชาวบ้านทุกคนนับถือศาสนาพุทธ และให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมของตนเองเป็นอย่างดี เช่น ประเพณีวันสงกรานต์, วันขึ้นปีใหม่, ประเพณีทำบุญกลางบ้าน เป็นต้น

สรุปโดยรวม

หมู่บ้านคลองชัย ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2542 โดยการแยกตัวออกจากหมู่บ้านโป่งกะสัง ชาวบ้านโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ เช่น มะม่วง น้อยหน่า ข้าวโพด และสวนผัก ซึ่งมีรายได้สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ซึ่งถือได้ว่าหมู่บ้านคลองชัยมีศักยภาพความเข้มแข็งปานกลางเนื่องจากว่าบาครอบครัวยังมีรายได้อยู่ในขั้นต่ำ และในด้านสาธารณูปโภคนั้นมีไฟฟ้าใช้ในปี พ.ศ.2532 น้ำประปามีใช้ พ.ศ.2544 และถนนในหมู่บ้านได้มีการปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นจากถนนดินในหมู่บ้านเป็นถนนลูกรังลาดหินคลุก และหมู่บ้านคลองชัยมีอาณาเขตด้านทิศเหนือและทิศตะวันออกติดต่อกับ ต.ชนงพระ ส่วนทิศใต้ติดกับ หมู่ที่ 6 บ้านโป่งกะสัง และทิศตะวันตกติดกับ หมู่ที่ 8 บ้านทรายทอง และในหมู่บ้านมีวัดเขาแก้วจุฬามณี เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของชาวบ้านคลองชัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมินโครงการซึ่งได้แก่ชาวบ้านที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านคลองชัย หมู่ 10 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ซึ่งมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ที่ต่างกันไปทั้งสิ้น คน ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 15 คน
2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 49 คน
3. ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 34 คน
4. ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ 5 คน

สำหรับการสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินนั้น จะทำการสุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้ในแบบ วิธีการทราจงานตามแบบรายงาน (บร.) ต่าง ๆ เช่น การสุ่มตัวอย่างของผู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านร้อยละ 50 ของจำนวนผู้

ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ

เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และเพื่อให้ทราบว่าการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดตัวแปรและตัวชี้ที่ใช้ในการประเมินโครงการ ซึ่งมีวิธีการในการกำหนดตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดตัวชี้วัด/ตัวแปร ซึ่งเป็นขั้นตอนในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการ เพื่อวิเคราะห์ค้นหาตัวแปรที่จะนำมาสร้างตัวชี้วัดในสอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการที่ต้องการประเมิน
2. การวางแผนเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวชี้วัด เป็นขั้นตอนของการจำแนกประเภทของตัวชี้วัด โดยได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ เพื่อนำมากำหนดตัวชี้วัด

3. การกำหนดเกณฑ์ของตัวชี้วัด เป็นขั้นตอนของการกำหนดเกณฑ์ความพึงพอใจในตัวชี้วัดทั้งในลักษณะของเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพว่ามีลักษณะอย่างไร

ดังนั้น เมื่อได้ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ต้องการ จึงสามารถที่จะจำแนกตัวแปรและตัวชี้วัดการประเมินโครงการให้เห็นชัดเจน คือ

1. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินแบบการบริหารการจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้รู้ ซึ่งได้แก่

1.1 ตัวแปรและตัวชี้วัดบริบท

- ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
- สภาพปัจจุบัน
- ด้านเศรษฐกิจ
- จำนวนประชากร
- สภาพแวดล้อม
- วัฒนธรรม

1.2 ตัวแปรและตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า

- นโยบายของรัฐบาล
- เงิน 1 ล้านบาท
- คณะกรรมการหมู่บ้าน
- เงินที่ผู้รู้ชำระคืน
- ผู้รู้
- อื่น ๆ เช่น บัณฑิตอาสา กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.3 ตัวแปรและตัวชี้วัดกระบวนการ

- การคัดเลือกผู้รู้
- การทำบัญชี
- การรับชำระหนี้
- การแนะนำการทำธุรกิจ
- การหาตลาด

1.4 ตัวแปรและตัวชี้วัดผลผลิต

- จำนวนสมาชิกที่ได้รู้
- ยอดเงินที่ให้รู้
- กองทุนสะสม
- ตัวแปรอื่น เช่น ชาวบ้านชำระเงินกู้คืนครบทุกคน

2. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย

2.1 ตัวแปรและตัวชี้วัดบริบท

- ความรู้ความสามารถของผู้ดูแล
- ประสบการณ์ในการทำงาน
- รายได้ของครอบครัว
- อาชีพหลักของผู้ดูแล

2.2 ตัวแปรและตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า

- เงินที่กู้มาได้
- สถานที่และวัตถุดิบ
- วิธีการทำงาน กำลังการทำงาน

2.3 ตัวแปรและตัวชี้วัดกระบวนการ

- การวิเคราะห์และการประเมิน
- การทำบัญชี
- การหาวัตถุดิบ
- การประกอบกิจการ
- การหาตลาด

2.4 ตัวแปรและตัวชี้วัดผลผลิต

- รายได้
- ผลที่ได้เป็นสิ่งของ
- ผลที่ได้เป็นความพอใจ ชื่อเสียงที่ดี

กล่าวโดยสรุป คือ ตัวแปรและตัวชี้วัดทั้ง 2 หน่วยระบบนั้น หน่วยระบบการบริหารจัดการ และหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ดังนั้น ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องอาศัยทั้ง 2 หน่วยระบบ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

1. การสังเกตและการบันทึก

เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตพฤติกรรม ปฏิบัติการของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เพื่อศึกษาพฤติกรรมโดยให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ โดยจะต้องมีการจดบันทึกเหตุการณ์ที่สังเกตทันที ซึ่งการบันทึกการสังเกตมีทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

2. การสัมภาษณ์

เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการข้อมูลที่จะระลึกลงไปอีก ซึ่งการสัมภาษณ์เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องใช้เวลานาน เพราะจะต้องทำการเก็บข้อมูลที่ละคน ซึ่งค่อนข้างนาน

3. การสำรวจอย่างมีส่วนร่วม เช่น การจัดประชุมประชาคมเวทีชาวบ้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ทำกรเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 แหล่ง

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่คุณประเมินสามารถเก็บรวบรวมได้ด้วยตัวเอง

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่คุณประเมินนำมาจากแหล่งข้อมูลที่ได้รวบรวมข้อมูลและสรุปผลไว้เรียบร้อยแล้ว

สำหรับขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณภาพ มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดข้อมูลและตัวชี้วัด

เพื่อให้ทราบถึงลักษณะข้อมูล เพื่อที่จะสามารถเลือกตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับความเป็นจริง

2. กำหนดแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ทำกรจัดเก็บในครั้งนี้ คือ หมู่บ้านคลองชัย หมู่ 10 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

3. เลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ทำกรเก็บรวบรวมข้อมูล คือ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านคลองชัย ซึ่งทำขึ้นพร้อมกับรายงาน (บร.) แต่ละบทว่าด้วยการเก็บแบบเฉพาะกรณี หรือกลุ่มสมาชิก

4. การเลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเลือกวิธีการเก็บข้อมูลมีหลายวิธีและมีข้อจำกัดที่ต่างกัน ดังนั้นผู้ประเมินจึงควรเลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลให้เหมาะสมเพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือได้

5. การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นขั้นตอนที่จะต้องใช้อุปกรณ์เป็นตัวช่วยในการที่จะให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการครบถ้วนแม่นยำ และเชื่อถือได้ สำหรับในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้ประเมินได้ใช้แบบรายงาน (บร.1 – บร.12) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)

5.2 แบบรายงาน บร.2 (แบบข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)

5.3 แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทศนคตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

5.4 แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติตามรายเดือน)

5.5 แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลของการจัดเวทีบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

5.6 แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลของการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

5.7 แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในความคิดของชาวบ้าน)

5.8 แบบรายงาน บร.8 (แบบรายงานโครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์)

5.9 แบบรายงาน บร.9 (แบบรายงานการสัมภาษณ์)

5.10 แบบรายงาน บร.10 (แบบรายงานสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)

5.11 แบบรายงาน บร.11 (แบบรายงานศึกษาเจาะลึกรายกรณี)

5.12 แบบรายงาน บร.12 (แบบรายงานการวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริง ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นจะต้องมีการวางแผนและเตรียมวิธีการดำเนินการเพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ต้องการครบถ้วน และวิธีที่ผู้ประเมินได้นำมาใช้ในการประเมินโครงการหมู่บ้านคลองขี้ขี้ นั้น ผู้ประเมินได้ใช้วิธีแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต การจัดเวทีชาวบ้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้ประเมินทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้ประเมินได้แยกข้อมูลออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ทางสถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การหาค่าเฉลี่ย การคำนวณค่าร้อยละ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยไม่ใช้วิธีทางสถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาจากเอกสารและจากข้อมูลที่มีการบันทึกไว้

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

จากการที่ผู้สํารณพนธ์ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวชี้วัดแล้วซึ่งเป็นการประยุกต์มาจากรูปแบบของการประเมินแบบซัพพไมเดล ดังที่กล่าวในบทที่ 3 เมื่อมาวิเคราะห์โดยการจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครง สามารถแบ่งผลของการวิเคราะห์ได้เป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทประเทศ / ชุมชน

1. ผลของการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนระดับประเทศ

จากรายงานประจำปีของธนาคารกสิกรไทย ได้กล่าวถึงความยากจนของประเทศไทย คือภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยในปี 2544 เศรษฐกิจมีการขยายตัวเล็กน้อย ทางด้านการอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมมีการชะลอตัวทำให้การใช้จ่ายด้านบริโภคของประชาชนอ่อนตัวลง ทางด้านการส่งออกและการนำเข้ามีการหดตัวตามสภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัวด้านดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลลดลงสถานะเงินเฟ้ออยู่ในระดับต่ำ ส่วนทางภาคการเงินนั้นสภาพคล่องของระบบยังมีอยู่สูง กดดันให้ดอกเบี้ยทรงตัวอยู่ในระดับต่ำ จึงทำให้ธนาคารปล่อยสินเชื่อเพิ่มขึ้นไม่มากนัก เพราะสภาวะทางเศรษฐกิจยังไม่อำนวย ดังนั้น แต่ละธนาคารจึงต้องเร่งปรับตัวให้ทันกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกันธนาคารได้นำแนวคิดด้านการบริหารจัดการแบบครบวงจรมาใช้ในการดำเนินงาน เพื่อสร้างความสำเร็จในทุกด้าน

ธนาคารกสิกรไทย , 2544 (http://www.gototfb.com/pdf/Financial Statement / TFB 2001_Thai.pdf)

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

จากผลการรายงานประจำปีของธนาคารกสิกรไทย ได้กล่าวถึงการให้บริการด้านสินเชื่อแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จากโครงการที่ได้รับความร่วมมือจากภาครัฐร่วมสนับสนุนลูกค้า SMEs ของธนาคารที่มีศักยภาพในเชิงพาณิชย์ให้มีโอกาสได้รับการสนับสนุนด้านการเงิน จากกองทุนเพื่อร่วมลงทุนในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมวรณ จำกัด เป็นผู้จัดการด้านกองทุน ซึ่งจะช่วยสร้างความแข็งแกร่งทางการเงิน และช่วยปรับปรุงอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt to Equity Ratio) ของลูกค้า SMEs ของธนาคารกสิกรไทย ,2544 (http://www.gototfb.com/pdf/Financial Statement/TFB2001_Thai.pdf)

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าต่างประเทศ

จากรายงานประจำปี 2544 ของธนาคารกสิกรไทย จากผลการดำเนินงานตามงบการเงินของธนาคารสำหรับปี 2543 และปี 2544 พบว่าสาเหตุหลักที่ทำให้กำไรสุทธิลดลง เนื่องมาจากการที่ธนาคารตั้งค่าเผื่อการด้วยค่าของทรัพย์สินรอการขาย เพื่อให้สามารถรองรับการด้อยค่าของสินทรัพย์ ค่าใช้จ่ายในการถือครองและค่าใช้จ่ายในการขายที่อาจเกิดขึ้นอนาคต ตลอดจนผลของการขาดทุนจากการขายของ สินทรัพย์รอการขายที่มีอยู่ ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของธนาคารในการจัดการสินทรัพย์ที่รอการขายอย่างระมัดระวัง จึงได้มีการตั้งค่าเผื่อนี้สูงจะสูงเพิ่มเพื่อที่จะได้รองรับผลการขาดทุนทั้งหมดที่อาจจะเกิดจากการขายลูกหนี้ของธนาคารให้แก่บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ธนาคารกสิกรไทย, 2544 (http://www.gototfb.com/pdf/Financial Statement/TFB2001_Thai.pdf)

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

จากรายงานประจำปี 2544 ของธนาคารกสิกรไทย ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบันดังนี้คือ จากสภาพเศรษฐกิจที่ถดถอยและการขยายตัวของสินเชื่อในอัตราที่ลดลงนั้น ได้ส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งต้องหันมาให้ความสำคัญกับกลุ่มลูกค้าผู้บริโภครายย่อยมากขึ้น เนื่องมาจากเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการเติบโตที่ดี จึงทำให้มีการในกลุ่มมีมากขึ้น ธนาคารจึงมีการพัฒนาการบริหารและผลิตภัณฑ์ทางการเงินในรูปแบบใหม่ ๆ มาเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ตลอดจนพยายามสร้างความพึงพอใจอันสูงสุดให้แก่ลูกค้าของธนาคารกสิกรไทย ในปีที่ผ่านมาธนาคารได้นำรูปแบบบริการใหม่ ๆ การพัฒนาเทคโนโลยีและการบริหารจัดการ เพื่อสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ โดยมีการกำหนดมุมมองด้านความต้องการ ความพึงพอใจในบริการ โดยมีการจัดกลุ่มลูกค้าให้เหมาะสมกับความต้องการของลูกค้าแต่ละกลุ่ม เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าได้อย่างเต็มที่

ธนาคารกสิกรไทย ,2544 (http://www.gototfb.com/pdf/Financial Statement/TFB2001_Thai.pdf)

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม กรณีศึกษาบ้านคลองชัย ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา มีดังนี้

ผลการประเมินหน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารการจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งได้มาจากการสัมมนา บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน

- หมู่บ้านและการจัดตั้งโครงการนี้ขึ้นมา เพื่อช่วยเหลือประชาชนในเรื่องเงินกู้ในการประกอบอาชีพ เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ แก้ไขความยากจน และเพื่อให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ สามารถพึ่งตนเองได้
2. เงิน 1 ล้านบาท จากการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่าประชาชนมีความเข้าใจดีว่ารัฐจัดสรรเงินทุนมาช่วยเหลือประชาชนในการประกอบอาชีพ และใช้เป็นทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน เป็นแหล่งกองทุนกู้ยืม มีการชำระคืนเมื่อครบกำหนดชำระหนี้ ซึ่งเงินทุนนี้มีไว้ให้ประชาชนนำไปลงทุนให้เกิดรายได้ และกองทุนนี้จะคงอยู่ตลอดไป
 3. คณะกรรมการหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพบว่า คณะกรรมการทุกคน มีความเข้าใจดีต่อนโยบายกองทุน คือ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและช่วยเป็นทุนในการประกอบอาชีพ เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจให้เกิดการหมุนเวียน
 4. เงินที่ผู้กู้ชำระคืน จากการสัมภาษณ์สมาชิกผู้กู้และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน พบว่า สมาชิกผู้กู้มีความเห็นที่จะชำระเงินคืนให้กับกองทุนตามกำหนด เพื่อที่จะได้เป็นทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิกคนต่อ ๆ ไป เพราะมีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำและระยะเวลาชำระหนี้มีระยะเวลายาวนาน

ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า การคัดเลือกผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน คล่องตัว เป็นไปตามระเบียบของกองทุนทุกประการ ผู้กู้ทุกรายมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่ระเบียบของกองทุนหมู่บ้านคล่องตัวกำหนด
2. กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า การทำบัญชีมีเหรียญเป็นผู้นำที่ทำบัญชี และจะมีคณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุนเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องเพื่อความโปร่งใสในการจัดทำบัญชี
3. การแนะนำวิธีทำธุรกิจ พบว่า ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคล่องตัวได้มีการแนะนำสมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุน ให้สมาชิกทุกคนที่กู้เงินจากกองทุนให้นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ขอกู้ และได้มีการตั้งคณะกรรมการติดตามผลหลังจากที่สมาชิกกู้เงินไประยะหนึ่ง

4. การรับชำระหนี้เงินกู้คืน พบว่า ยังไม่มีการชำระหนี้คืนเพราะมีการกำหนดให้ชำระเงินกู้จากกองทุนเป็นรายปี ซึ่งขณะนี้ยังไม่ครบกำหนดการชำระหนี้ของกองทุน

ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งได้เป็น 3 ด้านคือ

1. ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่
 - จำนวนผู้กู้เงินจากกองทุนในปัจจุบันมีทั้งหมด 49 ราย
 - ยอดเงินที่ให้สมาชิกกู้ไปทั้งหมด 920,000 บาท
2. ผลกระทบโดยตรง
 - จำนวนสมาชิกผู้กู้ได้ 49 ราย
 - จำนวนเงินสะสมปัจจุบัน 30,890 บาท
 - การประกอบกิจการ พบว่า สมาชิกที่กู้เงินนำไปประกอบกิจการจริงตามที่เขียนขอกู้โครงการ ทำให้เกิดรายได้และเกิดการสร้างงานจริง เช่น นำไปลงทุนซื้อเมล็ดพันธุ์ , ซื้อวัวนมมาเลี้ยง
3. ผลกระทบทางอ้อม
 - ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ
 - โครงการกองทุนหมู่บ้านทำให้หมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็งเกิดขึ้นจากการบริหารงานที่ดี มีการทำงานที่รอบคอบและสร้างความเชื่อมั่นแก่สมาชิกกองทุน
 - กองทุนหมู่บ้านทำให้เกิดการเรียนรู้ในการบริหารจัดการและสามารถช่วยตัวเองได้ เช่น การจัดตั้งกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มแปรรูปผลผลิต

ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B

1. ประสบการณ์ในการดำเนินงานของผู้กู้ พบว่าจากการสัมภาษณ์ผู้กู้แต่ละราย มีประสบการณ์ในการดำเนินงานอยู่แล้ว เพราะเป็นอาชีพที่ทำกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ จึงมีความชำนาญในการประกอบกิจการ
2. ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว พบว่าสมาชิกผู้กู้มีความรู้และประสบการณ์ในการดำเนินกิจการพอสมควร เนื่องจากเป็นอาชีพที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ทำให้เงินที่กู้ยืมมานั้นช่วยในการส่งเสริมการประกอบอาชีพเดิมให้ดียิ่งขึ้น

3. มีสมาชิกบางคนที่ยืมเงินจากกองทุนนำเงินไปชำระหนี้ให้กับนายทุนนอกระบบ โดยไม่มีการนำไปลงทุนจริงตามที่เขียนโครงการยื่นขอยืมจึงทำให้เงินกองทุนไม่มีการหมุนเวียนเมื่อครบกำหนดชำระหนี้ก็ไปกู้นายทุนมาชำระคืนหมุนเวียนกันไป
4. อาชีพหลักของสมาชิกผู้กู้ พบว่า สมาชิกทุกรายที่ยืมเงินจากกองทุนประกอบอาชีพที่คล้ายกัน คืออาชีพการเกษตร เช่น ทำสวนผัก ทำไร่ข้าวโพด 34 ราย , เลี้ยงสัตว์ 10 ราย , ค้าขาย 5 ราย
5. รายได้ของครอบครัว ผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านแต่ละราย มีรายได้ที่แตกต่างกัน โดยเฉลี่ยแต่ละปีแต่ละครอบครัวมีรายได้ประมาณครอบครัวละ 40,000 – 60,000 บาทต่อปี

ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

1. จำนวนสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จากกองทุน พบว่ามีการกำหนดให้สมาชิกกู้ยืมได้ไม่เกินรายละ 20,000 บาท แต่ผู้กู้แต่ละรายอาจได้ยอดเงินกู้หรือกู้ไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับคณะกรรมการจะพิจารณา
2. สถานที่และวัตถุดิบ สมาชิกร้อยละ 90 ของผู้กู้ทำการประกอบอาชีพทางการเกษตรภายในหมู่บ้าน
3. เทคนิควิธีการทำงาน พบว่า การทำงานของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีเทคนิคที่คล้ายกัน โดยในปัจจุบันมีการใช้เครื่องจักรมาทดแทนแรงงานจากคนมากขึ้น เช่น เครื่องหยอดข้าวโพด เครื่องสีข้าวโพด
4. กำลังทำงาน พบว่า ผู้มีส่วนใหญ่จะใช้กำลังการทำงานจากสมาชิกภายในครอบครัว บางครั้งอาจมีการจ้างงานเป็นบางครั้งบางคราว เนื่องจากกิจการที่สมาชิกผู้กู้ส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดเล็ก เช่น การทำไร่ข้าวโพด จากอดีตที่เคยใช้แรงงานคนในการเดินหยอดข้าวโพด ปัจจุบันให้หันมาใช้เครื่องจักรแทนซึ่งทำให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายยิ่งขึ้น

ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

1. การดำเนินกิจการ พบว่า ผู้กู้เงินแต่ละรายทำการประกอบอาชีพทางการเกษตร ซึ่งนำเงินที่กู้นั้นไปลงทุน เช่น นำไปซื้อเมล็ดพันธุ์ ค่าไถ ค่าปุ๋ยและยาฆ่าแมลง
2. การหาตลาดที่ดี พบว่า สมาชิกกองทุนจะมีการนำผลผลิตมารวมกันเพื่อหาตลาดที่ดีรองรับผลผลิต และจะมีการเปรียบเทียบราคาและทำการต่อรองในการขายสินค้า
3. การทำบัญชี ผู้กู้แต่ละรายไม่มีการทำบัญชีเพราะสมาชิกไม่เคยทำบัญชีมาก่อนและบางรายก็ทำเป็นเพียงบัญชีรายรับรายจ่าย

4. การวิเคราะห์และการประเมิน พบว่า การประกอบอาชีพของสมาชิกยังคงประกอบอาชีพแบบเดิมที่เคยทำกันมาตามบรรพบุรุษเนื่องมาจากขาดการส่งเสริมจากภาครัฐ และยังไม่มีหน่วยงานใดเข้าไปช่วยเหลือด้านความรู้ และให้การอบรมเกี่ยวกับการเกษตรแนวใหม่

ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

1. ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่
 - รายได้ที่เป็นตัวเงิน พบว่า สมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายผลผลิตทางเกษตร แต่สมาชิกบางส่วนยังไม่มีรายได้เพิ่มขึ้น เพราะเป็นกิจการที่ใช้ระยะเวลาจึงทำให้กิจการยังไม่สามารถสร้างรายได้ เช่น กลุ่มผู้กู้เงินเลี้ยงสัตว์
 - ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งที่พบ พบว่า ผู้กู้ที่ทำการเลี้ยงสัตว์ เช่น ไก่เนื้อซึ่งกำลังเพาะเลี้ยงนั้นเมื่อเติบโตสามารถขายกิจการได้
2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ได้แก่
 - สมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุนลดการเป็นหนี้รายทุนนอกระบบเพิ่มขึ้น จึงทำให้สามารถชำระเงินกู้จากกองทุนได้
 - สมาชิกกองทุน มีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถช่วยเหลือตัวเองได้
3. ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่
 - สมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุนมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการ
 - สมาชิกผู้กู้เงินสามารถพึ่งตนเองได้
 - สมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุนมีความสามัคคีกันมากขึ้น

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้นมีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ดังเช่น ปัจฉัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ต้องพึ่งพาผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้ทุกรายต้องชำระเงินที่กู้คืนกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้น เงินที่ผู้กู้ชำระคืนนั้นเป็นตัวชี้วัดปัจฉัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ดังนั้น ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จึงประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบเพราะว่าหน่วยระบบ A จะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตของหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้จะประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนนั้นจะส่งเข้าไปเป็นปัจฉัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น

ตอนที่ 3 ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านคลองชัย พบว่าประชาชนประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น ทำสวน ทำผัก ทำไร่ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย

1. อาชีพเลี้ยงวัวนม

- บังคับนำเข้าที่ตี ได้แก่ เงินกู้ยืมจากกองทุน เพื่อนำมาเป็นทุนสำรอง
- มีกระบวนการที่ดี ได้แก่ มีการผลิตเครื่องตัดหญ้าขึ้นเองมีการสร้างโรงเรียนเพื่อเก็บฟางไว้ในฤดูแล้ง
- ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ แม่วัวสามารถผลิตน้ำนมดิบได้ในปริมาณ 20 กิโลกรัมต่อวัน ต่อแม่วัว 1 ตัว

2. อาชีพทำไร่ เพาะปลูกข้าวโพด

- บังคับนำเข้าที่ตี ได้แก่ เงินลงทุนเพื่อนำมาใช้ในการประกอบการ เช่น ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ย ค่ายา ค่าไถ
- การมีกระบวนการที่ดี ได้แก่ ในเดือนเมษายนซึ่งเป็นฤดูแล้งเกษตรกรจะไถไร่ปรับดินเพื่อรอการเพาะปลูกในช่วงฤดูฝน โดยมีการนำเครื่องทุ่นแรงมาใช้แทนแรงงานคน ซึ่งใช้เวลาที่รวดเร็ว
- ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ข้าวโพดให้ผลผลิตที่ดีในปริมาณที่เหมาะสม

3. อาชีพค้าขาย ขายของชำ

- บังคับนำเข้าที่ตี ได้แก่ เงินทุนจากเงินกู้ยืมเพื่อนำมาเป็นทุนสำรอง
- มีกระบวนการที่ดี ได้แก่ มีการนำสินค้าใหม่ ๆ ที่สามารถใช้ในชีวิตประจำวันได้ และราคาพอประมาณไม่สูงจนเกินไปมาจำหน่าย และด้านการจัดร้านจะต้องสะอาดและจัดสินค้าให้เป็นหมวดหมู่สามารถหาได้ง่าย
- ผลผลิตที่ดีด้านปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสม ได้แก่ ร้านค้ามีสินค้าที่หลากหลาย และมีปริมาณเพิ่มขึ้นและเพียงพอต่อผู้บริโภคภายในหมู่บ้าน

ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

1. ปัจจัยด้านบวกพบดังนี้

- มีผู้นำหมู่บ้านที่มีคุณธรรม
- มีความสามัคคีกันภายในหมู่บ้าน
- มีการช่วยเหลือกันภายในหมู่บ้าน

- คณะกรรมการกองทุนมีความเข้มแข็ง
 - มีการจัดการประชุมและแลกเปลี่ยน รับฟังความคิดเห็น
2. ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้
- ปัญหาการว่างงาน
 - ปัญหาด้านการศึกษา คือไม่รู้หนังสือ อ่านไม่ออก
 - ปัญหายาเสพติด การพนัน

การเกิดองค์กรและเครือข่ายการเรียนรู้

การเกิดองค์กรและเครือข่ายการเรียนรู้ พบว่า ประชาชนที่ประกอบอาชีพที่เหมือนกันจะทำการรวมกลุ่มกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ของแต่ละคน เพื่อนำความรู้นั้นมาทำการประกอบการในอาชีพของตนเองให้ได้ประสิทธิภาพมากที่สุด

ความเข้มแข็งของชุมชน

1. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดขึ้น พบว่า
 - ประชาชนในหมู่บ้านมีแหล่งเงินทุนกู้ยืมในการประกอบอาชีพ
 - สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจสังคมของชุมชน
 - ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านให้สามารถบริหารจัดการกองทุนได้
 - เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถ
2. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่สเนคคิของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า
 - ประชาชนจะต้องมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น
 - ประชาชนจะต้องสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้
 - ประชาชนสามารถหาความรู้เพิ่มเติมได้โดยการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

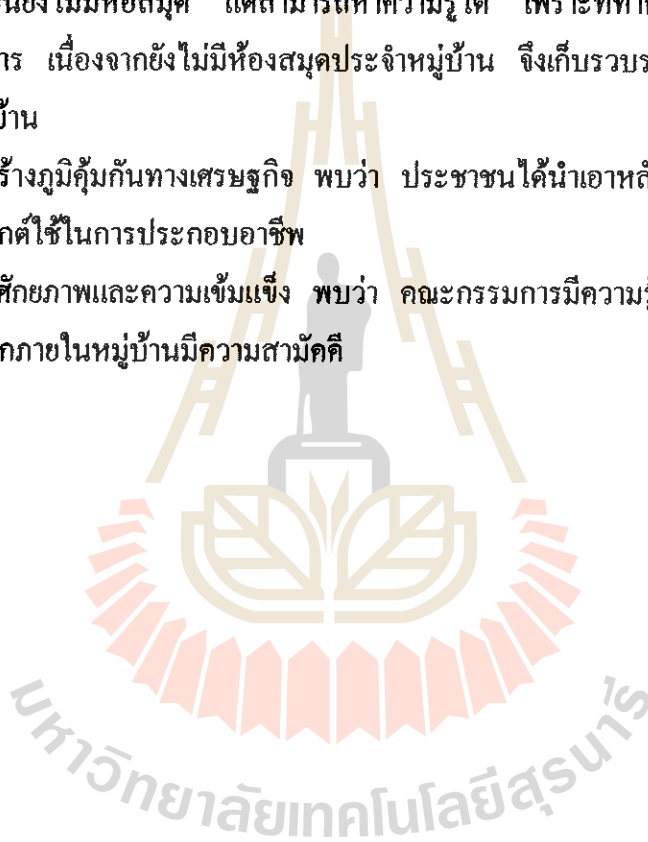
ตอนที่ 4 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

ในการจัดทำสารนิพนธ์กรณีศึกษาหมู่บ้านคลองชัย เพื่อทราบว่าบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

1. การเกิดกองทุน 1 ล้านบาท ในหมู่บ้านคลองชัย ซึ่งสามารถช่วยแก้ปัญหาในหมู่บ้านได้ระดับหนึ่ง คือ ประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านลดการเป็นหนี้รายทุนนอกระบบ แต่อาชีพที่ประชาชนส่วนใหญ่เป็นอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งต้องอาศัยธรรมชาติเป็นตัวช่วยในการทำมาหากิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำไร่ ทำสวนนั้นต้องอาศัยแหล่งน้ำจาก

ธรรมชาติ ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ดังนั้น ประชาชนส่วนใหญ่ จึงมีความต้องการให้ภาครัฐเข้ามาช่วยส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริมเพื่อให้มีรายได้ เสริมนอกจากการผลิตทางการเกษตร

2. ระบบการบริหารกองทุน พบว่า การบริหารกองทุนของหมู่บ้านคลองชัย มี ประสิทธิภาพที่ดี เพราะประธานกองทุนและคณะกรรมการมีความเข้มแข็งและ สมาชิกกองทุนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี
3. การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง พบว่า ประชาชนยังขาดโอกาสในการเรียนรู้เพราะใน หมู่บ้านยังไม่มีหอสมุด แต่สามารถหาความรู้ได้ เพราะที่ทำการผู้ใหญ่มีข้อมูลและ ข่าวสาร เนื่องจากยังไม่มีห้องสมุดประจำหมู่บ้าน จึงเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ที่ทำการผู้ ใหญ่บ้าน
4. การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า ประชาชนได้นำเอาหลักเศรษฐกิจพอเพียงมา ประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ
5. การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง พบว่า คณะกรรมการมีความรู้และมีความเป็นธรรม สมาชิกภายในหมู่บ้านมีความสามัคคี

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 สรุปและอภิปรายผล

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมู่บ้านคลองชัย ค.หนองน้ำแดง อ.ปากซอ่ง จ.นครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

(1) วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ว่าประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพและความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมเพียงใด
2. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าบรรลุวัตถุประสงค์และเพิ่มศักยภาพที่ดีขึ้นให้แก่ชุมชน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลดีและปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. เพื่อให้เกิดองค์กรเครือข่ายและองค์กรเพื่อการเรียนรู้

(2) วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาระเบียบการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. เข้าไปศึกษาการดำเนินการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตลอดจนปัจจัยที่เอื้ออำนวยและอุปสรรคในการดำเนินการ
3. ผู้วิจัย ใช้ค้นแบบทางความคิดเชิงระบบ ที่เรียกว่า ซิฟฟ์โมเดลมาวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจนตัวแปรที่ทำการเก็บข้อมูล
4. นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาประมวลวิเคราะห์ตามประเด็นที่จะต้องเขียนสารนิพนธ์
5. จัดทำสารนิพนธ์ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตจัดการและประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2545

(3) ผลการดำเนินการ

ผลการประเมินหน่วยระบบการบริหารจัดการ และการแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1. สมาชิกมีความเข้าใจถึงระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ให้กับกองทุนตามกำหนด เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิกคนต่อไป
2. จากการสัมภาษณ์ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและการจัดตั้งโครงการนี้ขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือประชาชนในเรื่องเงินกู้ในการประกอบอาชีพเพื่อให้เกิดการสร้างงาน แก้ไขความยากจน และเพื่อให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ สามารถพึ่งตนเองได้
3. รัฐบาลจัดสรรเงิน 1 ล้านบาท เพื่อช่วยเหลือประชาชนในการประกอบอาชีพและใช้เป็นทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน เป็นแหล่งกองทุนกู้ยืม มีการชำระคืนเมื่อครบกำหนด และกองทุนนี้จะต้องคงอยู่ตลอดไป
4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความเข้าใจนโยบายกองทุน คือ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและช่วยเป็นทุนในการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ

ผลการดำเนินการกระบวนการหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1. การคัดเลือกผู้กู้เงินกองทุน เป็นไปตามระเบียบของกองทุน
2. การทำบัญชีของกองทุนมีเหรียญกษาปณ์ผู้ทำหน้าที่ และมีคณะกรรมการ, สมาชิกกองทุนเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องและความโปร่งใส
3. การทำธุรกิจคณะกรรมการกองทุนแนะนำสมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุนให้นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ขอกู้
4. การขึ้นชำระหนี้ สมาชิกผู้กู้ยังไม่ชำระคืนเพราะยังไม่ครบกำหนด

ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบการบริหารจัดการและการส่งเสริมผู้กู้

1. ผลโดยตรง
 - จำนวนผู้กู้เงินกองทุนปัจจุบัน 49 ราย
 - ยอดเงินกู้สุทธิ 920,000 บาท
2. ผลกระทบโดยตรง
 - จำนวนผู้มีสิทธิกู้ 49 ราย
 - จำนวนเงินสะสม 30,890 บาท
 - สมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุนนำไปประกอบกิจการจริง ทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้

3. ผลกระทบทางอ้อม

- ชุมชนมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ
- โครงการกองทุนหมู่บ้านทำให้หมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
- เกิดการเรียนรู้ในการบริหารจัดการ

ผลการดำเนินการหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

1. ผู้กู้แต่ละรายมีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ เพราะเป็นอาชีพที่ทำกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ
2. สมาชิกผู้กู้มีความรู้และประสบการณ์ในการดำเนินกิจการพอสมควร
3. สมาชิกบางรายกู้เงินไปชำระหนี้กับนายทุนนอกระบบ
4. สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนส่วนใหญ่มีอาชีพที่คล้ายกัน เช่น อาชีพการเกษตร
5. ผู้กู้เงินจากกองทุนแต่ละรายมีรายได้เฉลี่ย 40,000 – 60,000 บาท / ปี

ผลการดำเนินงานปัจจัยนำเข้าหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

1. การกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน มีการกำหนดให้สมาชิกกู้ได้ไม่เกินรายละ 20,000 บาท ซึ่งขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของคณะกรรมการ
- 2.. ผู้กู้ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรกรรม ซึ่งวัตถุดิบที่จำเป็น คือ เมล็ดพันธุ์, ปุ๋ย, ยากำแมลงอุปโภค
3. เทคนิควิธีของผู้กู้ในปัจจุบัน มีการนำเครื่องจักรมาทดแทนแรงงานคนมากขึ้น
4. ผู้กู้ส่วนใหญ่มีกิจการขนาดเล็กจึงใช้แรงงานในครอบครัว

ผลการดำเนินงานกระบวนการหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

1. ผลโดยตรง
 - รายได้ที่เป็นตัวเงิน
 - ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งที่ของ
2. ผลกระทบโดยตรง
 - สมาชิกผู้กู้ลดการเป็นหนี้รายทุน
 - สมาชิกผู้กู้มีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถช่วยเหลือตัวเองได้

3. ผลกระทบทางอ้อม

- สมาชิกผู้กู้มีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการ
- สมาชิกผู้กู้สามารถพึ่งตนเองได้
- สมาชิกผู้กู้มีความสามัคคีกันมากขึ้น

อภิปรายผล

การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านคลองชัย บรรลุทั้ง 5 ข้อได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การเกิดกองทุน

กองทุนหมู่บ้านคลองชัย ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา เกิดขึ้นจากการร่วมมือร่วมใจของชาวบ้านในชุมชน ร่วมกันจัดตั้งกองทุนและร่วมกันคิดกฎระเบียบข้อบังคับ ซึ่งเกิดจากความสามัคคีของคนในชุมชน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การมีระบบบริหารกองทุน

กองทุนหมู่บ้านคลองชัย มีการจัดโครงสร้างอย่างชัดเจน คือ มีการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนตามระบอบประชาธิปไตย เพื่อการบริหารกองทุนโดยมีการแบ่งหน้าที่การทำงานที่ถูกต้อง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

กองทุนหมู่บ้านคลองชัย เปิดโอกาสให้สมาชิกและคนในชุมชนสามารถแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อการนำไปพัฒนาและปรับปรุงในการบริหารงานและการประกอบอาชีพ เพื่อที่ชุมชนจะสามารถพึ่งตนเองได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม

สมาชิกกองทุนหมู่บ้านคลองชัย มีการจัดตั้งกลุ่มในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มเลี้ยงวัวนม กลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งมีแนวโน้มในการจัดตั้งสหกรณ์ในชุมชนได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

สมาชิกกองทุนหมู่บ้านคลองชัย มีความร่วมมือร่วมใจกันในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน โดยที่สมาชิกทุกคนมีความซื่อสัตย์ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

- 2.1.1 สมาชิกกองทุนมีประสบการณ์การประกอบกิจการ เนื่องจากมีการแลกเปลี่ยนความรู้จากการดำเนินกิจการเพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาด
- 2.1.2 ในชุมชนมีผู้นำที่มีความซื่อสัตย์ ขยัน อดทนและมีความยุติธรรม
- 2.1.3 สมาชิกภายในชุมชนมีการอาศัยซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีกันภายในชุมชน

2.2 ปัจจัยด้านลบ

- 2.2.1 สมาชิกในชุมชนยังมีการหนี้สินผูกพันกับธนาคารและนายทุนนอก ระบบซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยที่สูง จึงทำให้การหมุนเวียนของเงินจะต้องนำไปชำระหนี้ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดการเติบโตกับชุมชน
- 2.2.2 สมาชิกขาดการวางแผนในการบริหารเงินกู้ที่ดีในด้านรายรับ – รายจ่าย สมาชิกขาดความรู้และไม่หาความรู้เพิ่มเติมในการประกอบกิจการ

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามของผู้นวิจัยได้สร้างเครือข่ายองค์กรย่อยภายในชุมชน ได้แก่ กลุ่มสมาชิกผู้ประกอบการอาชีพ กลุ่มเลี้ยงวัวนม ประจำหมู่บ้านคลองชัยเพื่องส่งเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในธรรมชาติของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

- 4.1 คนในชุมชนมีหน้าที่ของคนที่ต้องรับผิดชอบ
- 4.2 การอยู่ในชุมชนอย่างมีสันติและมีความปรองดองกัน
- 4.3 มีการสื่อสารถึงกันที่ดีในชุมชน
- 4.4 คนในชุมชนมีอาชีพเกษตรกรรมที่มีการทำสืบทอดจากบรรพบุรุษ
- 4.5 คนในชุมชนมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน
- 4.6 เยาวชนได้ศึกษาเรียนรู้จนครบเกณฑ์ที่กำหนด

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

5.1 ผลโดยตรง (Immediate Result)

เมื่อสมาชิกกองทุนกู้เงินจากกองทุน เพื่อนำไปลงทุนในการประกอบอาชีพซึ่งทำให้สมาชิกมีรายได้จากการดำเนินการ จึงส่งผลให้สมาชิกมีเงินที่จะนำมาชำระคืนกองทุนหมู่บ้านทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย ทำให้กองทุนหมู่บ้านสามารถเติบโตและยั่งยืนต่อไป

5.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

เมื่อสมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุนนำเงินไปลงทุนในการประกอบอาชีพจนทำให้มีรายได้เกิดขึ้นและสามารถนำไปปลดชำระหนี้สินได้ ซึ่งทำให้สมาชิกในชุมชนมีศักยภาพในการประกอบอาชีพ และสามารถสร้างฐานะและรากฐานที่ดี ด้านเศรษฐกิจให้เกิดความเข้มแข็งแก่ชุมชน

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)

กองทุนหมู่บ้าน มีบทบาทที่ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านอยู่ดีกินดีขึ้นเพราะสามารถช่วยให้ชาวบ้านมีเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน และหมู่บ้านเกิดการพัฒนาขึ้น

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านคลองชัย

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน ควรมีความที่กระชับเพื่อให้สมาชิกเกิดความเข้าใจง่ายมากขึ้นในการปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 คณะกรรมการควรมีการอธิบายถึงกฎระเบียบให้สมาชิกได้เข้าใจ เพราะสมาชิกมีความรู้น้อย

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 คณะกรรมการควรมีการแจกกฎระเบียบให้กับสมาชิกคนละ 1 ชุด เพื่อนำไปศึกษาและนำไปปฏิบัติตาม

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านคลองชัย

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 คณะกรรมการกองทุนควรติดตามผลงานสมาชิกผู้กู้เงินไปลงทุนในการประกอบกิจการตามที่เขียนโครงการจริงหรือไม่ และสมาชิกสามารถมีรายได้จากการประกอบกิจการจริงหรือไม่

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 คณะกรรมการควรมีการตรวจสอบว่าสมาชิกกองทุนแต่ละรายมีการประกอบอาชีพอะไรและควรจะมีเงินกู้เท่าไร เพื่อที่สมาชิกจะสามารถชำระคืนได้เมื่อครบกำหนด

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 คณะกรรมการควรมีการประชุมร่วมกับสมาชิกเมื่อใกล้ถึงระยะเวลากำหนดการชำระคืนเงินกู้ เพื่อแจ้งให้สมาชิกทราบและเตรียมความพร้อมในการชำระคืนเงินกู้

2.3 ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 สมาชิกควรนำเงินกู้ไปลงทุนในการประกอบอาชีพจริงและในการประกอบอาชีพของสมาชิก ควรจะต้องให้ผลตอบแทนที่ใช้เวลาในการลงทุนและการเก็บเกี่ยวผลผลิตในระยะเวลาที่สั้น ไม่นานเกินระยะเวลาชำระคืน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 สมาชิกควรมีการวางแผนการจัดการด้าน รายรับ – รายจ่าย เพื่อที่สมาชิกจะได้ทราบถึงรายได้จากผลผลิตและรายจ่ายจากการลงทุน เพื่อที่สมาชิกจะได้ทราบว่า การดำเนินกิจการเป็นอย่างไร

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนควรนำเงินกู้ไปประกอบกิจการตามที่เขียนโครงการ ไม่ควรนำเงินกู้ไปใช้นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ เช่น นำเงินกู้ไปชำระหนี้ให้กับนายทุนนอกระบบ นำไปเล่นการพนัน และนำไปเสพยาเสพติดและของมีค่า

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ผู้วิจัยควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนให้ละเอียดถึงชีวิตความเป็นอยู่ รายได้ การประกอบอาชีพ สภาพแวดล้อม เพื่อที่การวิจัยที่ถูกต้องและข้อมูลที่เป็นจริง

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ผู้วิจัยควรมีการเข้าหมู่บ้านเสมอเพื่อทำความรู้จักกับชาวบ้านและผู้วิจัยไม่ควรถือตัวว่ามีความรู้และการศึกษาที่สูง เพื่อที่จะได้ข้อมูลและปัญหาที่เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 ผู้วิจัยควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบและมีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลาย ๆ ด้านเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดสมบูรณ์ ถูกต้องมากที่สุด

บรรณานุกรม

_____. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คู่มือ ก.ท.บ. หมู่บ้านคลองชัย,
(2544) อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

_____. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ
ชุมชนเมืองแห่งชาติ, (2544 , 2545)

_____. รายงานประจำปี (2544) ธนาคารกสิกรไทย (ประเทศไทย)

สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ
สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย (2545) ชุดวิชาการวิจัยชุมชน.
นนทบุรี : เอช.อาร์.พรินต์ติ้ง.

สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ
สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย (2545) ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา
(Evaluation For Development)

สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ
สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย (2545) ชุดวารสารนิพนธ์
(Substantive Report)

_____. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา